

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.,

—————

Nro 19.

Kelt Bernben, Böjti-más Hete-ának (Márziusnak)
 6-dik napján 1798-éki Elztendőben.

Helvétziai Tudósítások.

A' Lucerni Kánton egy Deputátust
 küldvén a' Fr. Követhoz Basileába, követ-
 kezendő summájú Jelentést közöltetett vé-
 le, maga részéről Febr. 10 dik napiánn:
 „Valamint egész Helvétzia: úgy a'
 Lucerni Kánton is akarta és még most is
 akarja a' Békességet. Ha a' Fr. Direktó-
 riumnak volt valamely oka nehezíteni a'

U

régi Kormányzókra: most a' midőn nem áll már fenn többé ezenn Kormányzók, nintsen a' Direktóriumnak semmi indítóoka az ellenségeskedésre. Meg-támadni egy Kántont, tsak annyit tenne, mint meg-támadni egész Helvétziát, 's már akkor mindjárt fegyvert fognának minden Lakosi Helvétziának és nemzeti hadra kelnének ki; mivel, minthogy kiki tudja köz-zülők, miért hartzolná? t. i. a' veszedelmében forgó Hazájáért, Szabadságáért, Személye' bátorságáért; és vagyonjáért. A' Fr. Respublika, fél-támasztaná úgy maga ellen egész Európát; 's vitézi hírt nevet ugyan szerezhetne magának; de valóságos betsületet éppen nem. A' köz-értelemnek ellene való egyesülésétől félhetne azonn esetre, mely, veszedelmesebb lenne, a' fegyveres öfsze-szövetkezésnél. Fr. Ország, Szerentsétlenné tehetné Helvétziát sok időkre, de végre is mi haszna lenne ebből egyéb, a' gyalázatnál, és hogy szemtelen szemlélője' kénytelenítettnek lenni annak bel-ső veszedelmének, mint a' Cisalpina és Batáviai Respublikáénak.

Ezen nyomós Jelentésére a' Lucerni Kántonnak, hofszasan felelt a' Basileai Fr. Követ *Mengaud* Polgár, ígéretet té-vén a' Fr. Direktórium' nevében az eránt, hogy a' Helvétziai Nép' szabadságát 's ma-gaúraságát meg-fogja esmerni a' Fr. Res-

publika, és még nagyobb barátságot kíván véle folytatni az előbbeninél: mihelyt a' több Kántonai is Helvétziának, követni fogják a' Basíleai és Lucerni Kántonokat az Igazgatás' formájában, és nevezetessen, ha a' Bérnai és Solothurni Kántonok Elöljárói leteszik a' magok tisztségjelet: úgy mindjárt vizsgálja fog téríttetni a' Fr. Katonaság, mely csak azért indítódott Berna és Solothurn ellen, hogy a' Bérnai Elöljáróknak Waatland szabadsága ellen való szándéka hijjábavalóvá tétessék. Az Ánglusok ellen viseltető gyűlölsége a' Fr. áknak, ezen feleletbenn is bőven ki mutatta magát: mert *Mengaud*, az Ánglusokat mondotta azon késedelmezés' okainak, melyel kezdetek az Elöljárók, némely Kántonokbann, az igazgatásbéli, szükséges, és mind a' Fr. Respublikára mind magára Helvétziára nézve hasznos változtatásokhoz.

Helvétziához tartozott vala *Mühlhausen* Városa a' Megyéjével együtt: de a' miképpen meg-írtuk előre a' szándékát, vóltaképpenn is egyesült már a' Fr. Respublikával, következő feltételek alatt: 1.) Esztendeig minden adózástól mentt leszsz. 2.) Az Iffjai nem kívánódnak Katonáknak. 3.) A' közönséges épületeket, és birtokokat, el adhatja maga hasznára. Anglia ellen 80 ezer líver segítséget küldött Párisba.

Biel Városa, mely hasonlóképpen Helvétziához tartozott, hanem Febr. 6-dikán Fr. Katonák által foglaltatott el, kérte a' Fr. Kormányszéket, hadd egygyesülhessen véle.

A' Frantzia Respublika' részéről, az is egy panasz volt, — *mint írtuk* — a' Bernai Kánton ellen, hogy Waatlandnak Thierens nevű falujában, két Fr. Huszárok agyon lövettettek. Ezen történet eránt, köz hiteleségű Tudósítást adatott ki Bernában Febr. 16-dikán a' Kormányszék, mely Tudósítás szerént, magok keresték a' Fr. Huszárok magoknak a' halált. T. i., a' veszedelmes környüállásokhoz képest; körül lévén a' falu véve fegyveres falusi Órállóktól, a' mint kiáltottak volna ezek katonai módon a' Fr. Huszároknak: Kik légyenek? Ezek közéjek vágtak, 's egyszerre le is ejtették a' két Huszárt. Egy Előljáró se' volt részesezen esetben, mint ki-tetszik az előadás' valósága, magában a' nevezett faluban tartott törvényes vizsgálásból, melynek, ha utánna járnak a' Frantziák, kik most magok benn vagynak Waatlandban, meggyőzethetnek annak igazsága felől.

Arra az esetre, ha tsak ugyan hadra kél Fr. Ország Helvétziával: ennek Kántonai meg-tettek minden rendelkezéseket, melyek szerént, 3 szor 24 óra alatt két száz ezer ember lefűz fegyverben.

Olasz Országi Tudósítások:

Rómában, szokás szerént innepeltetett Febr. 15-dikénn 27-dik *Pius Ö Szentségének*, 1775-dik eszt. ben lett Pápává-választatása.

Bonóniából Febr. 17-dikén: — „Tegnap reggel érkezett ide *Massena* Generális, és rövid mulatása után Rómának vette útját, hogy fel váltsa *Berthier* Generálíst, a' ki *Bonapartéval* szándékozik az Anglusok ellen indulni.“

Velentzéből Február. 21-dikénn: — Ezen hónapnak 15 dikénn tették le a' Tsárfári Kir. Felség' hívségére való esküvést az *Ádriabéliek Kerekés* Hufzár Major Úr kezebe. Ezen hódolás *Bassanóban* is nagy öröm közt ment véghez Febr. 18-dikánn.

Gróf *Wallis* Febr. 6 dikánn adott ki Páduában egy rendelést, melyben tudtokra adatja az előbbeni szabadságjokba visszahelyezett Városoknak, hogy kebeléből három Személyeket válasszanak ki, a' kik a' Város' nevében esküdjenek meg a' Ts. K. Felség' hívségére. Ezen rendet tartoznak a' Világi's Szerzetes Papi Személyek's Társaságok is meg tartani. A falusi lakók közzül pedig mindenik Famíliának a' feje teszi meg az esküvést valamely Innep nap, a' Mise-halgatás után, a' Plébánus és Nótárius' jelenlétében, a' ki

az esküvők' neveiket laistromba fogja venni.

Velentzére nézve Febr. 19-dikénn különösen meg parantsoltatott, hogy a' Pátriciusok özsze-gyűjenek, és 12 Személyeket nevezzenek ki, a' kik Febr. 25-dikén, magának Gr. Wallis Generálisnak jelenlétében tegyék le a' hitet. Erre köteleztetnek az Egyházi Személyek is, ki-választván o' végre magok között egynehányat. A' Köz-rép, itt is a' Plébánnus és Nótárius előtt esküszik meg a' Famíliák' Fejei által.

Német Birodalmi Tudósítások.

Rastadt: A' Frantzia Követség, minden Német-Birodalmi Újságok szerént, ismét meg-újította 20-dik Februáriusi válaszfában is azt a' kívánságot, hogy a' Rajna legyen határ a' Fr. Respublika és a' Német-Birodalom között. Ezen kívánság ellen, a' Trevíri és a' Palatínátusi Követek Regensburgban, nyomas Jelentéseket nyújtottak be az ott ülő Gyűlésnek, oly sürgetés mellett, hogy a' Tsászári Felségtől 's a' Birodalomtól segedelmet kell kérni az említett kívánságnak meg-gátolására.

A' Rastadti Fr. Követek, közönséges helyeken is pántlikás-tzipőkökben, frakkban, és kerek kalappal jelennek meg.

A' Mannheimi Rajna-sántznak le-rottásával Február. 17-dikén lettek kéizen a'

Frantziák. Más nap kótyavetyére bortsá-
tották az el bontott Blokházak' fáit. Febr.
18-dikától fogva, a' Rajnán való által-já-
rás vizsont helyre-állott Mannheimnál: ha-
nem a' Katonáknak nem lehetett paszszus
nélkül által-menni vagy jöni, 's lisztet és
más eleséget se' lehetett a' Rajna' bal-mel-
jékéről által-szállítani a' jobb meljékre. —
Ehrenbreitsteinba se' enged eleséget bé-
vinni a' körülötte álló Fr. Katonaság.

A' Klíviai Újság maga bizonyítja,
hogy a' Pruszfziai Koronához tartozott Raj-
na bal-meljékei Német Tartományokban is
el kezdődött vala már Febr. közepe előtt
mind azonn rendelkezéseknek végrehajtása,
melyeknek a' Rajna-bal-meljéki Német Tar-
tományokra nézve való ki-hirdettetése 's
végrehajtatása, Rudler Polgárra van biza-
va a' Fr. Direktóriumtól.

*Frantzia Országi és Fr. Országot illető
Tudósítások.*

Párisbann a' Farsangi Bálók' végződé-
se' órájául éjfélelőtti tizenegy óra vólt meg-
határozva, 's nem szabad vólt állortzásan
jelenni meg benne.

A' Portugalliai Udvar, panaszos Leve-
let írt Párisba, a' maga Követének Aran-
jo Úrnak el fogatása 's fogva-tartatása
eránt; és egyfersmind oly maga meg-ha-
tározását jelentette, hogy más Követet fog

indítani a' Fr. Direktóriumhoz leg ottan, minelvest pafszust fog nyerni ettől Annak számára.

Párisból Febr. 17-dikénn: — „A' Pruszizai Királynak egy Adjutánssa útaza itt által Berlin felé. Londonba járt, a' honét, Febr. 5 dikénn érkezett viszsa Frantzia Országának Calaisi Kikötőhelyébe.

A' Veletzei Respublikához tartozott, de már most a' Fr. Respublikához kapcsoltatott Szigetekből el kívánczozott a' Katonaság, s el botsáttatván, a' Ts. Kir. Felseg' szolgálatjába ajánlotta magát, *Grimaldi* Generális által, a' kinek kormányozása alatt volt.

Az Ánkónai Kikötőhelyet, nagyon erőssítik a' Frantziák.

Angliai Tudósítások.

A' Királyné, öt ezer font sterlinget ajánlott az önként való hadi-áldozatok Kaszszájába.

A' Királyné' példáját sok más fő rendű Afzszonyságok is követik a' Haza' hadi terhének könnyebbítésében.

Királyi Hertzeg *Erneszt*, háromszáz font sterlinget küldött, hasonló nemes tzelből a' Bankóba, oly maga nyilatkoztatása mellett, hogy az említett summa, (három ezer forint) az ő esztendei jövedelmének negyedréfét teszi.

A^o Kenti Grófságnak minden Férjfi Lakosait oly hazafiúi buzgóság foglalt el, hogy általán fogva fel-ajánlottak magokat, abban a' szempillantásban leendő fegyverfogásra, melyben az ellenség megtalálná próbálni az ő partjaikra való be-szállást.

A' Hollandusoktól nyertt hadi hajók' árrából százhusz ezer font sterling osztatott ki a' diadalmas Anglus Hajóssereg között.

A' Plymouthi Kikötőhelybe, egy Anglus Fregat, néhány el nyertt Frantzia szállító-hajókkal érkezett vizsza Febr. 10 diki tájján: mely hajók, a' *Bourdeauxi*'s a' *Bresti* Hajóssereg' számára vittek volna eleséget és más szükséges dolgokat.

Az Irlandiai Tudósítások szerént, gyengébb eszközök vétettek ott fel a' köztsendességek helyre-állítására.

Elegyes Tudósítások.

Az Orosz Tsászárnak egy Rendelését közli a' Bétsi Udv. Újság, mely rendeleésben, egy millió hatszáznegyvenezer rubelt kíván a' Tsászár, esztendei adóul a' Nemességtől.

Az Orosz Tsászárné egy Hertzeget szült Febr. 8-dikán, ki a' Sz. Keresztsegen, *Mihály* nevet vett.

Nagyon közönséges hírré kezdett mostanában lenni, hogy a' föld golyóbisához egy Üstökös-tsillag közelget; de ezenn hírnek, ugyan azon egy időbenn, Európa-

nak két híres Ég-visgálói mondanak elle-
ne, úgymint Frantzia-Országban Polgár
Lalande, és Német-Országban Bode Úr.
Ez nevezetesen, a' Berlini Királyi Tudós
Társaságnak minapi Gyűlésében, funda-
mentomosan meg-mutogatta, hogy az
említett hír, fundamentom nélkül terje-
dett el,

„Bizonyos időtől fogva — úgymond —
mindenfélé tsak azt hallani: hogy nem so-
kára egy Üstökös-tsillag fog fel-tettzeni;
sőt sokan, annak fel-tettzése' napját is meg-
határozni bátorzkodnak; 's a' mi több, már
némelyek hiszik is magokról, hogy látták
légyen, minthogy a' most Napnyúgotonn
nagyon elevenenn ragyogó Vénus' tsilla-
gát, valami rendkívülvaló Égi-jelnek tart-
ják. De egészfzen meg-győződhetik a'
Közönség arról, hogy most a' Tsillagvisgá-
lók semmi üstökös-tsillagot nem várnak.
Tsupán egy üstökös-tsillag' fordulásának
ideje tudódik még ekkoráig, azé t. i. a'
mely 1759-benn tettett fel, 's a' melynek
fel-tettségét 1834-benn várják az Égvisgá-
lók. Sokkal ingadozóbb lábann áll még
az üstökös-tsillagokról való tudomány,
hogy sem azoknak előfordulások' idejét
meg-határozni lehetne. És hogy magok
az Asztronomusok gyakrann meg-talódnak
reménységekben, meg-mutatta az 1789-
dik esztendő, melybenn mindnyájann egy

üstökös-tsillag' fel-tetfzését reménylették, 's oda maradt. Ezen alkalmatossággal örömet fogják hallani kétség kívül az Asztro-nomia' Baráti, hogy ama' fáradhatatlan Égvisgáló Hazánkfia *Herschel*, a' maga nagy Üveg-tsőjénn, az *Uránus* körül ismét négy Darabontokat fedezett fel. Már most hát ezen *Herscheltől* fel-találtatott újj hűjdosó tsillagot (Plánétát) *Uránust*, hat hódatskák veszik mind öfzfze körül, de a' melyekről azt állítja *Herschel*, hogy minden Égi tesrek közt, melyeket Ő látott eddig, ezeknek van leg gyengébb fényjek.

A' Spanyol Udvarnak, Portugalliára nézve való maga-alkalmaztatásával nem láttatik meg-elegedve lenni a' Fr. Direktó-rium, a' Spanyol Tudósítások szerént.

Egy oly hasznos találmányt kezdett tökéletességre vinni *Meyniere* nevű Párisi Tudós, a' melynek, kevés oktatást kívánó segítségével 12 változhatatlan je-gyek által, minden Nemzetek közölhetik egymással a' magok értelmeket. Ezen me-sterségnek neve *Pasygraphie*. (Pazigráf)

Az úgy nevezett Moguntziai Frantzia Seregnél két Brigadíros Generálisok ki-tettek tisztségjékből: mert oly panasz bi-zonyosodott reájok, hogy a' Rajna' bal-meljekei föld-népétől önnön tetfzéssek sze-rént asztal-pénzt tsikartak ki magok szá-mára.

A' Regensburgi Frantzia Követ *Bacher* Polgár, a' Német-Birodalom' G ülésével egy Kerülő-Levelét közlötte a' Fr. Politzáj-Ministernek, melynek értelme oda megy ki: hogy ha barátságos Tartományokból akar valaki utazni Fr. Országba: az azon Tartományokban lévő Frantzia Ágensektől kérjen paszszust magának.

Néhai 16-dik *Lajos* első testvér Ötse, 18-dik *Lajos*, Febr. 10 dikénn meg-válatoztatta *Blankenburgi* lakását, 's Február. 14-dikénn Lipsiába érkezett négy hintókkal, holott a' Szaxóniai Választó-Hertzeg: részéről *Christianis* nevű Ur által, köszöntéssel fogadtatott. Más nap tovább folytatja útját az Orosz Birodalom felé, melynek Tsászára Első *Pál*, *Schuwajoff* nevű Biztosát küldötte 16-dik *Lajos* elébe.

A' véteknék meg-esmérése, fél megjobbulás. — Ezen példa-beszéd' igazságát, jeles tselekedettel bizonyította mostanság a' Bernai Törvényshék. Történt t. i. hogy tíz Bernai Polgárok lopásban találtatván egynehány Hónapokkal ez előtt: törvényes szententzia szerént, fogsággal egybe kötött közönséges munka-tételre büntettettek. E' végre *Iverdun* Városába küldettek, mely fekszik, a' most sokszor szóban forgó *Vaatland* nevű Tartománybann. Zenebona támadván ezen Tartománybann, a' Pártosok szabadon botsátották az említett tíz

Rabokat, de Ezek, meg-lévén győztetve bűnös vóltokról: önként viszsza-tértek a' Bernai Fenyítő-Házba, mely meg-esmérését önnön vétkeknek úgy nézte a' Bernai Tanács mint bizonyos jelét a' meg-jobbulásnak: azért is el engedte nékiek a' további büntetést, 's viszsza-állította őket polgári jussaikba:

Magyar-Ország.

Weszprémből Február. 24-dikénn: — Ámbár az utolsó farsangi napok előtt ki fogytunk a' hóból; következésképpen a' szánkázás' víg mulatságából is: még se' untuk el magunkat: mert az ide való T. Nevendék Papság, Anya-nyelvünk eránt való buzgóságának meg mutatására, két Magyar Játékoknak szemlélésével gyönyörködtetett bennünket; melyek között egyiknek e' vólt a' tizmjé: *A' Falusi Nevelő*; a' másiknak pedig: *A' Parasztban is van erkölcs*. Az egyik, húshagyó Vasárnap; a' másik, Kedden ment véghez, sok számos mind két nemű Uri Személyek' jelenlétébenn, 's különös helybehagyásokkal.

Erdély Ország.

Nagyágról Febr. 12-dikénn: — „Bölsön meg-sontolván ezen nagy Fejedelemségnek fő Lelki-Pasztora Gróf *Battyányi*

Ignácz Ő Excellenciája, mely nagy, 's mely ritka jótéteményeit tapasztalta legyen az el múltt esztendőben is a' Világ' fenn-tartójának a' mi kedves Hazánk, 's először is, a' kívánva kívánt Békességnak oly jeles el ágazását mi reánk is. 2-szor: hogy midőn Oláh és Moldva szomszéd Országokban, a' pestis miatt, sok ezeren a' halál' prédájává lettek, el annyira, hogy, a' mint nekem Bukovinából *Sinoutzból* a' Bétsi Udvari Fő-Hadi-Kancellária által tsak most Bojánai Kontumácz-Directornak ki-nevezett *Fránkl* János Úr írta, 80, 90, és 100 Famíliákból állott falukon még tsak egy ember sem lábolta meg a' gonosz mér-gét: Erdélynek még is azon Tartományokat érdeklő határit se' hágtá által az öldöklő Angyal. 3-szor: hogy a' kártékony Sásák' felleget, mely, Havas-alföldet, zöldelő reménységéből kíméletlenül ki-vet-keztette, és már a' mi széleinkben is kezdte magát mutogatni, az Ur szele hatalmasan vissza fűtta a' Tatárokhoz. Végezet-re, hogy midőn testvér Országunk a' nagy drágasággal küszködnek, Erdélynek minden pintzéi sok 's igen jó borokkal, Tsü-rei pedig mindenféle éléssel meg telének. — Ezekre nézve imigyen szóllítván meg, Sz. Dávid 147. 'Sóltárjából édes Juhait a' jó Pásztor: *Ditsérd Erdély az Urat, ditsérd Dátzia a' te Istenedet; mert meg-*

erősítette a' te kapuid' zárjait, meg-áldotta a' Fiaidat te benned; ki békességessé tette a' te határidat, és a' gabona zsi jával meg-elégít téged. Nem tselekedett így semmi Nemzetséggel, és az ő ítéleteit nem jelentette ki azoknak: egy nagy rétű Nyomatmányban kegyesen meg-parantsolá, hogy Gyertyaszentelő Boldog. Aszszony' Innepe' napján az öreg Mise előtt, azon háláadó Ditséret is *Isten Téged ditsérünk*, mindnyájunktól el énekeltetnék, és az azon napot követő 15 napok alatt mind a' mindennapi Áldozatban, mind pediglen a' Vetsernyei közönséges Könyörgéskor is, különös háláadások, és fohászkodások küldettessenek fel az Égbé, a' Nép' 's az őtet boldogul kormányozó Felség' testi 's lelki jóvóltáért. Hogy pedig erre a' közönséges háláadó Ajtatosságra annál sürüebben gyülekezzenek ölszfe a' Hívek, minden napra 40 napi Bútsúval is meg-ajánlotta Püspök Ő Kegyelmissége mind azokat, valakik meg-jelenéndenek illendő buzgósággal. "

B é t s.

Itt, egy új Üdv. Teátrumot kezdenek építeni.

Az idevaló Fr. Követ, bé-mutatta már Ő Ts. K. Felségének is a' maga Bizonytág-Levelét Mártz. 2-dikánn.

A' Ts. K. gyalog Regementekkel, egye-

sítették már a' Gránátéros Batalionjaik mag-
gokat, még Febr. eleinn.

*Füskúti Landerer Mihálynál, Pozsonyi
és Pesti Nemzeti Könyvnyomtatónál, és
Árosnál a' jövő Sz. Josef-napi Vásárra
követhezendő Könyvek fognak találtatni:*

Négy Elztemdöbéli Böjti Napokra rendeltetett
Izent Beszédek; melyeket ki-botsátott Kofztolányi
Sándor 4 Rész 8 vo 1708. 2. fl. —

Nagy Karátsoni, Kis Karátsoni, Nagy Pénteki,
Húsvéti, Áldozó Tsötörtöki, és Pünkösti Prédikátziók.
Ki adta Takats Ádam 8vo 45 kr.

Jetta a' szép Tündér-Afiszony 8 vo 30 kr.

Meg jobbitott, és kilentzven metztett Képekkel
fel-ékesített Álom-könyvetske 16to 4 kr.

Magyar Országból tett Velentzei Utazás, közre
botsátatott az utazótól 8 vo 20 kr.

Robert Péternek Élete és különös Történetei, ki-
is életét egy puszta Szigetben sok elztemdökig tsudá-
latosan töltötte 's a' t. 8vo 1 for.

Uránia (a' szép) Amerikában, egy érzékeny Játék
8vo 20 kr.

Tólnay Sándornak Barmokat orvosló Könyve,
mely a' Lovaknak, Szarvas-marháknak, juhoknak és
Sertéseknek 's a' t. betegségeit és orvoslása' módját
foglalja magában 8vo 51 kr.

Törpe Péter által készítettetett Kisérteti Tör énetja'
tizenharmadik Századból 8vo 1 for. 12 kr.

Voltér Urnak Henriássa ki-adta idő-bb Szilágyi
Sámuel 8vo 1 for. --

Virgiliusnak Ekklogái, melyeket magyar Verseken
ki adott Rainis József 8 Képekkel egy tt 1 for. 20 kr.

Gyöngyössy Istvánnak költ ményes Maradványi 8vo
2 Rész 2 for. 30 kr.

Gothholdnak különbkülönbféle Dolgoktól 's Al-
kalmatosságoktól vétetett és az Istennek ditsőségére,
's az emberi indulatoknak meg-jobbitására intézett
kegyes elmélkedései 8vo 1 for. 8 kr.